

strani se je razprostirala gorenjska stran i pravili so, da tam deleč na levo roko od Karavank stoji v svojoj lepoti, z večnim snegom pokrit, Triglav, krao slovenskih gor...

To je bilo za mene nekaj novoga. Visike ljubljanske zidine so me gledale s svojimi okni tak strašno, da sem se skoro jokao od straha...

Kakši je bio moj pogled nad tem novim krajom, lejko vsakši vugoni. Pomislite, jaz, šteri sem bio vajeni ravnoga dola; i ka so bili naši breščeki na goričkom proti tem visikim, golim skalam? Sin ravnoga pola sem se zjokao nad tov čüdnov, pa lepov pokrajinov, štera mi je sledkar dala telko veselja i blaženstva...

V kratkom smo zapüstili belo Ljubljano. Zagledno sem dom mojega novoga prebivanja. Stao je v lepom doli i nad njim je krožo cveteči den v toplom sunci... Breščeki so se nam z zelenov rokov poklanjali...

Železnica je henjala. Stopila sva z očom na kolodvor i šla sva proti mojemu novomi domi, šteri me je sprijao, da sem pozabo svojo žalost na dom i sem le z veselim srcem mislo na dom v tom domi lepote i vučenosti...

V SESVECOV VEČER...

Cintori čisti znova stojijo,
Gori na križaj venci dišijo,
Vsakšemi düšo k sebi vlečejo,
Doli h gomili milo zovejo
K mrtvim na grob . . .

Farni zvonovje tužno zvonijo,
Njüvi so glasi puni miline,
Čüjo se v hiše širne Krajine,
Düše büdijo, tá je zovėjo
K mrtvim na grob . . .

Komaj nastopi mrak pun večerni,
Lüdstvo se puno vernoga vidi
Gori na cintoraj svečami krédi;
Njüvi se dühi združijo verni
Z mrtvimi v grobi . . .

Sveče na grobaj zdaj zagorijo,
Lüdstvo za mrtve moli proseče,
Šterim spomini gorijo pa sveče;
Angeli molbo k Bogi nesejo
Doli z grobov . . .

Zlatko Pomurski.

Naše domače reči iz starih časov.

Baračko cvetje.

Inda sveta so baratje cvetje nosili okoli, gda so pobirali. Cvetje posušeno i blagoslovljeno. V Varaždini prinesejo na oltar korine (rože) na Velko mešo, blagoslovijo je. Zrežejo. Baratje, kda pobi-
rajo, je davajo, če što žele. Barať je ednok ne prineso cvetja. Po-

lančar je zamero to i pravo: To morate nositi. Luteranje tūdi prosijo to cvetje i je vržejo na žerjavo vogelje i kadijo ž njim živino. Vlahi to cvetje za svestvo pravijo.

Comper v pogači.

Mati so pogačo naišli vu žepi sina, ki je k vojakom šo. Sosedovo dekle so potvarjali, da njemi je dala. Vu pogači je, prej, comper. Druga dekla je kodiši dala 4 litre pšenice i dva ranška, naj pocompra, da do očet zeta ljubili. — Compra, obira so oča dekleta vidili celo okoli hlevov. V Törnišči so to čūli dolenski g. plebanoš.

Čalerje.

Bio je čaler Lūk. Tistoga časa so kožūh nosili. Lūk je dostakrat vse moker domo prišo, ar ga je okoli gono. Što? Vrag. Eden drugi čaler je bio pri Mihalovih. Kda so njim popa peljali so vsi štirje potači doli z kol spadnoli. Pop so nato pravli: K čaleri se pelamo. Čaler je po spovedi mro. Kda so trūgo vō prinesli i povis gori djali, je takši veter nastano, da bi skoro vse odneso. Nato so nikaki povis doli vzeli i glejte, že so konjsko glavo naišli v trūgi, telo je pa odneso te hūdi. V Domajincih se je to negda gučalo: Na Krajni pa eto: Kūrnjovi so pri Lipovoj peči meli staro hišo Na novom mestu so si zozidali hišo. Prvle, kak so se ta odselili, kak edna žrd, se je nekaj vleklo iz stare hiše vu novo, kda je mraknolo.

Čalarice so v Dolencih vu poposkoj gošči bile vkūp spravlene. Edna ženska na nje prišla. Dale so njoj perece (vrtanke). Prepo vedale so njoj, da ne sme gučati. Doma pa li pravla moževi: Janoš, etanc na stoli maš perece. Pa mesto pogač je konjščeka najšo. — Ednoga so pa vu Trajbarno namočile i odpeljale. Celu noč je tam kričo.

Divje deklet.

Divje deklet so lepe. Na mlade orače čakajo. Či se njim šteri dopadne, kda oranje skonča, na konec njive njemi dober obed ali jūžino nalečejo. Orač ne vidi divje deklet. Kda začne jesti; okoli ga vzemejo i ga tak dugo ščegečejo i obimajo, dokeč je žitek vu njem. Proti divjim deklam so naišli bič, šteroga so inda sveta ne poznali. Od tistoga mao ne ga več divjih dekel. V Ižakovcih se je ta starina ohranila. „S kače, kak kakša divja deklet“ — reči so tūdi staroga poganskoga izvora.

Čarne šole diacje.

Čarne šole diak, prej, 12 šol ma. Mleko prosu. Na pozoji sedi. Točo dela. V Törnišči se je, prej, zgodilo. Antolin je bio

na travniki, kaplan Vegi pa molo proti toči. Vegi je pravo: Antolin stopi gori na moj čreveo. Vido je te pozoja i na njem se-dečega diaka čarne šole. Toča je pa na to v Dobrovničkom lesi vse pobila.

Düšni den i düše.

Na düšni den düše hodijo domo. Na stol so njim krüh, vodo devali. V Dolencih vu vrč, v Nedelici v kupici se stala voda za nje. Na Krajni so v okna devali pogače za nje. Stara poganska navada, štera je že vmrla.

Dožnjek.

Na konci žetve na njivi spletejo iz silja i rožic venec, šteromi pravijo na Ravenskom „dožnjek“. Dožnjek jufkanjom nesejo domo, navadno ki ga nosi, dobi v roke pint vina. Gda ga domo prinesejo žnjeci, ga zročijo hižnomi gospodari v roke. Te ga i prle neodstrani, dokeč se nova žetva ve približava.

Ritkararje so želi v Dolencih. Kda so dokončali, edna žena zajufkala. Ve pa naj znajo, da so žnjeci tü. Dožnjek v Ritkarov-cih tüdi poznajo i ga kokošam dajo na sveti post. Dožnjak je lepa navada, štera bi se mogla obdržati, pa zača že vmirati tüdi.

Od dežja.

Gda sunce sija, če te dež ide, pravijo, ka vrag svojo ženo bije. Zemlja, na štero deževnica doli teče, je v Bakovcih v rastvo.

Sprevodi.

V Polani drvo (škrinja, trüga) napravijo z nehoblanih blanj, križ tüdi tak. Iz jaošovoga lesa je oboje. Sam tam vido na kük-lah celo skorjo jan. 1910. Blaženo, prosto življenje! Vu drvo k mrtveci čislo i knjigo denejo.

Či štoj merje v Búdincih, eden „válas« (glas) prinese, da mrtveca majo. Gospod (plebanoš) tüdi pridejo k hiši, g. školnik do slobod jemali. Prišli so. Trüga je vöni. Na trnaci stoji stol, na njem so pogače, posence, šalice. Trügo so doli zabili. Domači vsi okoli klečijo. Vsaki kaj ravna, šče lücki. Slobod dugi. Dühov-niki so te čas stolec prinesli. Po slobodi škrinjo zvežejo z vožom i tak nesejo, ar je breg i dol na vse kraje.

Dekla inda i zdaj.

Dekla je inda sveta pri stoli stala ne pa sedela. Dnesden sedi. Inda je poznala svinje i svinje njo! Dnesden svinje ne po-znajo, več dekle, ar je ne krmi.

Fašenek.

„Fašenek“ se pravi v gornjem deli Slov. Krajine, „Fanšček“ pa v dolnjem. Pravijo da je nori. Pa den je ne nori, nego ljudje so nori. V Törnišči zajtra k meši idejo, zadvečera pa v krčmo. Tū plešejo za velki len pa za debelo repo. Či sneg ide, pravijo ka de debela kukurca. V Törnišči fanščeki hodijo. Deca se vkrūp zgrabi i pleše. Pri sv. Jūrji vekši hodijo s harmonikov. Na fašenek — tam doma v Domajincih — smo hrbet kūhali. Štiri smo bile. Vsaka dobila eden falat. Svojo čonto, kost je vsaka na lopar djala, psa coj zvala, štero kost odnese, ona de se ženila. Na fašenek vse povsedi kroflne, fanke pečejo, spečejo tūdi fanke s kravjov mastjov za pepelnico. Zaranske fanke pravijo Dolencih. Nedela pred pepelnicov se zove fašenska nedela, četrtek po pepelnici za „mali fanšček.“

Ftice.

Ftice popevajo do vnebozastopenja Jezušovoga, veselijo se z Jezušom, ki se je večkrat skazao apoštolom. Na vnebozastopenje je pravo fticam, da ga naj čakajo do sodnovoga dneva, do predneva, či pride nazaj. A ar ne pride, žalostne gratajo, pa več ne popevajo. Pravijo, da či kukovca da le popeva, sčrvivi. V Nedelici je ta govoricca.

Na štere dni se ne sme presti i kapūsto gda se mora sejati.

Gitra, Gederta, Gertruda. Na Veščici nje na čast kapela bila. K Sebestjani je prej odtec prinešeni krstni kamen. Stari ljudje pravijo, da ka na Gertruje predejo, miši prejejo.

Na Gregorovo se mora kapūsto sejati, zato ar te ne bode črviva ali krofasta.

Dobro jūtro, — vézanje.

V Törnišči sam na Števanovo ženo srečo. Nesla je dve okrogliivi pogači (kuglhuf), cmer (korino) iz papira. Pitam jo: ka neseš? Dobro jūtro nesem. Tam pri hiši pravi: Želem blaženo zdravje i vse drūgo, kak si Vi želite! Želimo Njim od njūvoga patrona veselo dobro jūtro. — Drūgi nese cmer večer, vgojčno (zajtra) pa dobro jūtro. Mali tūdi idejo pozdravljat. Dekla ne nese cmera, pod ška bi njoj djali glavo. Cmer godovnjak ali godovnjača v okno deneta z jabokom vred. Tak je navada na Dolenskom. Pozdravljajo včasi deco premožnih starišov tūdi. Ešče najsiromaškejša dekla kaj da. Stari zvonar v Törnišči je izabelo pio ob petoj vōri na Barinje pri školniki, v kūhnji njemi jo dekla dala.

Okoli Sobote, na Krajini so na godovno „vezali“. Ravenčar vezat ide. Nese vino, korino tūdi. Na Krajini so inda sveta vezat hodili na godovno. Prineso je liter vina, korino, vrtanek, pa ga na stol postavo, pa molo: Bog te živi Janoš. Bog daj, da bi se večkrat toga dneva včako. Domači so se poskabeli za več vina, pogače so pekli. Na voda po mali mine.

Poštenje do graha.

Jaz vsaki grah gori vzemem. Bog je težko grah stvoro, iz dlani ga je vōvzeo, zato je na dlani graba. Bogi je vse mogoče. Svojim mlajšim tūdi to pravim. V Dolencih je te guč.

„Vlažičovo“ na Dolenskom.

(Štefanje v Črensovcih.) Na Števanovo deca hodi k sosedom. Zgrabi ništerne prekolicice (polena) drv, beži k sosedu, vu hiši ta na srteo dene, na nje poklekne s krščakom mahūče i hitro guči: Bog vam daj telko piščancov, kelko na mojoj glavi vlasi, Bog vam daj telko jecekov (teocov), kak na mojoj glavi vlasi, Bog vam daj telko pujcekov, kelko na mojoj glavi vlasi. — Dobijo pogače šklojce (klōče) orehe. — Brez drv tūdi hodijo. Če pa z njimi, te ta hiši nihajo, nego na dvori popadnejo druga drva s tistimi dale bežijo.

NAŠA MUJCA MLADE MELA . . .

Narodna.

Naša mujca mlade meja:

Časi edno, časi dve;

Časi bele, časi čarne,

Časi lepe pisane.

Enkrat smo je zakopali,

Inda smo pa ta dali.

Kodiš.

Glad ga je nateško oslabo, ka neje meo vole se vōpotegnoti s pesjega-hleva. Tigriš, grad čuvajoči pes je že trikrat notripolūkno, rekši ka bo stavec, zakoj se ne vlečeš vō, že sam sneni, rad bi si dolilegeo.

Kda so zvečer tigriša na prostost pūstili je pesji-hlev prazen postao i staromi kodiši so dovolili ka si je dolilegeo na tigrišovo mesto. Pesji-hlev je topeo, šče pokrovec je v njem, ne zmrzne v njem. Kda se pa vgojčno razdeni, se znova tigriš potegne v hlev i kodiš Valentin začne hojo po vesi. Proba povsod kaj do-